

Broj 136. listopad, 2023.

GLASNIK

Kotorvaroškog kraja

Mi ne znamo ni dana ni časa

Blagdan Svih svetih podsjeća nas na krhkost i površnost čovjekova života. Sam nas Gospodin upozorava da neprestano budemo budni, jer ne znamo ni dan ni čas kada ćemo biti pozvani da položimo račun. Da bismo bili spremni na taj posljednji i odlučujući Božji poziv, moramo uvijek živjeti u njegovojoj milosti i u prijateljstvu s njim. U tome nam naročito pomažu ustrajna molitva često priznanje otajstva pokore i živo sudjelovanje u svečanosti euharistije. Naš je zemaljski život priprema na naš vječni život. Da bismo dospjeli do svog vječnog cilja, Krist zahtijeva od nas odricanje i žrtvu.

Istdobno trebamo međutim skupa sa sv. Pavlom biti uvjereni da „sve patnje sadašnjeg vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama“ (Rim 8,18)

Papa Ivan Pavao II

Izdavač:
Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www. kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barišić, Luca Koroman,
fra Juro Aščić, fra Zoran Mandić, fra Anto
Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko
Bandalo, fra Stipo Marčinković

Glavni urednik: **Fra Zoran Mandić**
Tehnička obrada: **Viktorija Barišić**

Tiraž: **250 primjeraka**
Tiska: "JU Centar za kulturu, sport i
informiranje" Kotor Varoš
CIJENA: **2,5 KM**

Gospojina i Rokovo 2023.godine

Kad bi pitali koji su najveći blagdani u našoj župi osim Božića i Uskrsa mislim da je proslava Uznesenja Blažene Djevice Marije i sv. Roka najveći godišnji događaj ove naše lijepo kotorvaroške doline. Svake godine naš kotorvaroški kraj posebno oživi u prvoj polovici mjeseca kolovoza. Mnogi ljudi se oduševljeno susreću, osjeća se radost i sjesta.

Za proslavu ovih svetkovina pripremali smo se trodnevnicom u Sokolinama. Pratilo nas je jako vruće vrijeme ali sve smo izdržali. Ove godine stigla nam je mala ali vrijedna grupa hodočasnika iz Jajačkog kraja noseći hodočasnički križ koji je krenuo s hodočasnicima iz kotorvaroškog kraja Svetom Ivi u Podmilače i vraćajući se s hodočasnicima iz jajačkoga kraja sv. Roku.

Na sami dan Velike Gospe imali smo lijepo vrijeme, vruće vrijeme. Ni vrućina nije sprječila mnoštvo vjernika da dođu Gospu na Sokoline. Pučku sv. Misu predvodio je fra Ivan Šarčević, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Kako reče: Oni koji se ne mogu ili ne žele vratiti neka ne zaborave svoj kraj, neka pomažu onima koji su se vratili i neka ne odvraćaju one koji misle makar umrijeti u starom zavičaju. Neka su vremena bila teža u povijesti, ali nikada kao danas nisu ljudi gubili pouzdanje u Boga i dobro. Nikada kao danas nije postojala slabija vjera i sigurnost u sebe da na koncu dobro mora prevladati nad zlom. Nikada kao danas nisu ljudi počeli čak mrziti svoj zavičaj i domovinu. Ne mislim da je uopće jednostavno živjeti među ljudima a osobito pod vlašću koja se brine samo za svoje.

U 18.00 sati na Rokovu groblju imali smo sv. Misu

uočnicu sv. Roku. Misu je predvodio fra Ivan Šarčević. Okupio se veliki broj hodočasnika.

Na sami dan Sv. Roka vrijeme nas je idealno poslužilo. Bilo je ugodno i povremeno oblačno. Mnoštvo vjernika i hodočasnika slilo se na Rokovo groblje. Svetu misu nazočio je i dopredsjednik RS-a dr. Davor Pranjić. Svetu Misu predvodio je fra Anto Šimunović, voditelj Katoličke misije u Kambere, naš Kotorvarošanin. Lijepo nas je u sv. Misi vodio i sokolio pozivajući nas da poput sv. Roka budemo osjetljivi za drugoga i njegove potrebe. Na Rokovu groblju do danas se održao običaj da se kamenjem iz rijeke Vrbanje udara, tuca u veliki kamen svetog Roka. Kamen se nalazi zapadno od svećeve crkvice. Usitnjeni dijelovi kamena se zamotaju u rupčić i nose kući.

Kako god bilo, svi smo znali da ono što nas okupi u rodni kraj jest VELIKA GOSPA u Sokolinama i ROKOVO.

Viki

Patron župe – Mala Gospa

Blagdan Male Gospe 8. rujna, u puku označava dolazak jeseni, pa postoji izreka 'Gospa Mala – jesen prava!'. Oko blagdana Male Gospe se i lastavice spremaju na odlazak u toplije krajeve, pa se kaže da ih Marija tamo odvodi, a vraća ih na Blagovijest 25. ožujka.

Naša župa posebno slavi Malu Gospu jer je to Patron župe. Okupili smo se u našoj kotorvaroškoj ljepotici i proslavili Svetu misu. Misno slavlje je predvodio fra Juro Aščić sokoljski i vrbanjski župnik uz koncelebraciju fra

Zorana Mandića. Lijepo je nam je fra Juro u svojoj propovijedi oslikao Gospin lik. Za crkveni kalendar je karakteristično da za kalendarske spomendane svetaca uzima njihov "rođendan za nebo", to jest njihov smrtni dan. U tri slučaja se, naprotiv, kao blagdan slavi početak zemaljskog života: Isusovo rođenje na Božić, rođenje Ivana Krstitelja 24. lipnja i Marijino rođenje – Mala Gospa 8. rujna. Drugim blagdanom slavi se i završetak njihova zemaljskog života. To je prije svega zbog zasebne uloge koju su u Božjem djelu spasenja imale ove tri osobe.

Nakon svete mise župnik je sve nazočne pozvao na ručak koji su pripremili Ekipa od Kipa i Župni ured u novo opremljenoj vjerouaučnoj dvorani.

Nekako kad dođe Mala Gospa osjeti se sjeta. Završava se ljetno, jesen dolazi, mnogi vjernici i župljani koji su bili tu polako se vraćaju negdje tamo i čovjek osjeti nekakvu tugu. Ali radujmo se. Dolazi sv. Franjo, Svi Sveti, pa ćemo se družiti i prisjećati se ljetnih događanja.

Viki

Večer domaće kuhinje 2023. godine

U okviru «Kotorvaroškog kulturnog ljeta» 03.09.2023. održana je gastro manifestacija pod nazivom «Veče domaće kuhinje» u organizaciji Centra za kulturu i informiranje, a pokrovitelj je bila općina Kotor Varoš. Ovo je manifestacija i privrednog i turističkog karaktera koja je pokazala bogatstvo našeg naroda kuhinje i tradicije. U pripremama sudjelovala su sva tri naroda a okupilo se mnoštvo izlagača.

Nakon obilaska tročlanog žirija naš štand je proglašen za najljepše uređeni štand. Novčani iznos od 200 KM koji smo dobili za osvojeno mjesto odlučili smo darovati u Kruh sv. Ante. Moramo naglasiti i to da sve što se nalazilo na stolu degustiralo se u najboljoj mjeri jer sve što je vraćeno to su bili prazni tanjuri i prazne zdjele. Napominjem da smo imali u ponudi 35

različitih vrsta jela od slanih do slatkih. Naravno, sretni smo što je sve to tako dobro uspjelo i ponosni za osvojeno prvo mjesto.

Organizatorima najljepše zahvaljujemo na pozivu, a do naredne manifestacije potrudit ćemo se još više i bolje pripremiti.

Ovo su lijepa i vrijedna okupljanja koja osim što održavaju tradiciju jednog naroda služe i da se ljudi međusobno druže. Ove godine imali smo sreće da su mnogi naši župljani ostali preko vikenda pa su nam se pridružili, a posebno lijepo bilo je vidjeti naše žene obučene u narodnu nošnju.

Hvala ženama koje su sudjelovale i učinile da kao i uvijek budemo pobjednici u bilo kojoj kategoriji.

Viki

Misa na Križu

Križni put je pučka pobožnost, to jest oblik zajedničke vjerničke molitve, prisjećanja i razmišljanja o Isusovoj muci.

Tako sam u četvrtak 14.09.2023 godine sa početkom u 17 sati započeli liturgijsko slavlje na vrh brda Rujka iznad grada, gdje je podignut 8 m visoki betonski križ. Unazad nekoliko godina, od postavljanja novog križa na mjestu Križ u mjestu Kotoriću uoči svetkovine Uzvišenja svetoga križa slavimo svetu misu kod samoga novoga križa. Misno slavlje predvodio je župnik fra Zoran Mandić. Župnik se u svojoj propovijedi osvrnuo se na činjenicu da je jedino pobjeda na križu ili s križem znači život. Križ jednostavno bdi nad našim krajem i blagoslivlja ga.

Poslije slike sve prisutne Ana i Tomo Antunović pozvali su na kavu i druženje.

Viki

Listopadska pobožnost - mjesec Gospine krunice

Mjesec listopad je mjesec posvećen našoj nebeskoj majci, Blaženoj Djevici Mariji. Posebno su dva mjeseca u godini posvećena upravo Njoj, a to su svibanj i listopad. Svibanj je mjesec kada se priroda naglo budi, i sve cvjeta, a listopad je mjesec kad priroda obiluje žarkim i zlatnim bojama.

I ove godine naša župa obavljala je pobožnost molitve Gospine krunice. Krunica i sveta misa održavala se u crkvi svako jutro s početkom u 8 sati. Ove marijanske pobožnosti imaju stoljetnu tradiciju, a i danas ih preporučuju mnogi crkveni dokumenti. Listopad je mjesec svete krunice.

Viki

Bašćina - Obljetnica kalvarije i stradanja

Dana 7.10.2023. godine u selu Bašćina, kod spomen obilježja „Bašćinska špilja obilježili smo 31. obljetnicu prisilnog izgona nekoliko tisuća Hrvata kotorvaroške doline s njihovih stoljetnih ognjišta. Čuvanjem sjećanja i odavanjem počasti žrtvama stradalnicima toga puta punog patnje i neizvjesnosti sprječavamo ponavljanje takvog puta stradalništva u budućnosti.

Za sve prisutne Ekipa iz Bašćine je pripremila ručak kod Kipa, a mi smo im od srca zahvalni.

Zoran Piličić

31. obljetnica borbe, stradanja i progona Hrvata iz Kotor Varoša

31 godina prošla je od 17. listopada 1992., dana kada je nekoliko tisuća preostalih kotorvaroških Hrvata, poslije višemjesečnih teških borbi i stotina ubijenih i ranjenih, bilo prisiljeno napustiti svoja stoljetna ognjišta i otići u nepoznato, na put pun neizvjesnosti. Njihova žrtva i kalvarija bit će trajna

mrlja na savjesti onima koji su to napravili.

U spomen na te tragične događaje u subotu, 14. listopada 2023. u Kotor Varošu je obilježena 31. obljetnica borbe, stradanja i progona Hrvata iz Kotor Varoša. Svečano i s pijetetom prema žrtvama brojni su Hrvati iz kotorvaroške doline, hrvatski branitelji i njihovi prijatelji položili vijence i upalili svijeće u spomen i sjećanje na one koji su dali svoje živote u borbi za svoju samobitnost i svoj dom. Vjenac su položili generalni konzul RH u Banjoj Luci Zoran Piličić i izaslanik SDU za Hrvate izvan Hrvatske Ivan Zeba, izaslanik dopredsjednika RS iz reda hrvatskog naroda, predstavnici Udruge veterana Domovinskog rata Kotor Varoš, Udruge kotorvaroških Hrvata Zagreb i udruga Hrvata koji žive u Kotor Varošu.

U svom prigodnom govoru generalni konzul Zoran Piličić pozvao je na čuvanje spomena na žrtvu koja je učinjena u borbi Hrvata kotorvaroške doline za opstanak na svojim ognjištima, a posebno na vječno sjećanje i zahvalu svima onima koji su dali svoje živote u toj borbi. Sjećanje i obilježavanje tih tragičnih događaja obveza su sviju nas, a sjećanje i nezaborav jedino su jamstvo da se takvi tragični događaji neće ponoviti.

Svetu misu zadušnicu u spomen na 174 ubijena Hrvata i hrvatska branitelja predslavio je fra Pero Karajica, uz susavlje fra Zorana Mandića i fra Jure Aščića. Nakon mise ugodno i prijateljsko druženje sviju okupljenih nastavljeno je uz prigodnu okrepnu.

Zoran Piličić

DRUGE ŽUPE

SVETIŠTE GOSPE OLOVSKE

Svi poštujemo Blaženu Djevicu Mariju, hodočastimo u njezina svetišta i molimo njezin zagovor. Jedno od najstarijih Gospinih svetišta u Bosni i Hercegovini je u Olovu. Kako bismo ga upoznali, u našem Glasniku ćemo objaviti u nekoliko nastavak Malu monografiju i hodočasnički vodič Svetišta Gospe Olovske, koja je objavljena 2023. godine.
Mala monografija i hodočasnički vodič

Uvodna riječ

Treće izdanje vodiča za svetište Gospe Olovske slijedi nakon dugo vremena što je prvo i drugo izdanje ne samo rasprodano nego i što je prestalo biti aktualnim.

Novo izdanje bilo je usto potrebno prirediti kako bi se neke podatke nadopunilo, dotjeralo ili ispustilo. Cjelokupna rasporedba malo drukčija.

Prvi, kratki dio, čine podaci o gradu Olovu.

Drugi, najopširniji dio, čini povijest svetišta Majke Božje u Olovu, koji je opet razdijeljen u tri poddjela: povijest drevne crkve i samostana do 1704. godine; zatim razdoblje bez crkve (1704 – 1936); te nova crkva i aktivnosti uz nju.

Treći dio jest mali hodočasnički vodič.

Novost čini dodatak s tekstom o posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini.

Pridodane su i molitve Gospoj Olovskoj te aktualne informacije o Gospinu svetištu u Olovu.

I za ovo je izdanje najvećim dijelom korišten postojeći tekst fra Bernardina Matića iz drugog izdanja vodiča.

PODACI O GRADU OLOVU

Oovo je gradić smješten u planinskim predjelima uz magistralnu cestu Sarajevo – Tuzla, udaljen oko 50 kilometara sjeveroistočno od glavnoga grada.

Grad Oovo prema upravnoj organizaciji pripada Zeničko-

Dobojskom kantonu. Prostire se na 408 km² i ima oko 10 tisuća stanovnika.

U gradu radi nekoliko tvornica, više obrtničkih radnji i trgovina, dom zdravlja, dom kulture, jedan hotel u koji je uvedena obližnja termalna ljekovita voda. Turistički prospekti navode da okolica Olova ima dobre uvjete za razvoj poljoprivrede, rudarstva, šumarstva i turizma, lov, ribolov i odmor u relativnoj mirnoći. Ovdje se sastaju dvije rijeke, Bioštica s istoka, i Stupčanica sa sjevera, koje onda tvore rijeku Krivaju što teče do Zavidovića i ulijeva se u rijeku Bosnu. Rijeke još nisu posve zagađene, tako da je negdašnja republička vodoprivreda imala nacrte da se nizvodno izrade akumulacijska jezera za opskrbu vo-

dom sjeveroistočne Bosne.

Olovska je okolica znamenita i po stećima ili, kako ih narod naziva, mramorovima, koji su svojevrsni svjedoci prošlosti Bosne. To su masivni nadgrobni spomenici od kamena, postavljeni iznad cijelog groba u obliku ploče ili sanduka ili kuće sa sljemenom na dvije vode. Neki su s ornamentima, a većinom bez njih. Natpisa na stećima u ovom kraju nema. U okolici Olova ima desetine lokaliteta s nekropolama stećaka a ima ih i usamljenih. Smatra se da potječu iz 14. i 15. stoljeća. Mogu se vidjeti na gornjem crkvištu crkve sv. Roka kod sela Bakića. Prije gradnje sadašnje crkve u Olovu, mogli su se vidjeti i na olovskom crkvištu. Jedan je od tih, u obliku sanduka, s ornamentima nebeskog svoda, ugrađen u oltar, a drugi, u obliku sljemena, mogao se vidjeti u zidu blizu sakristije.

Od godine 1958., kada je izgrađena suvremena cesta prema Sarajevu, Oovo sve više dobiva na važnosti kao raskrije prometnica u više smjerova. Prije toga Oovo je bilo povezano sa svijetom samo željezničkom prugom uskoga kolosjeka, koja je dokinuta. Prije Drugog svjetskog rata Oovo je brojilo tek nekoliko stotina stanovnika. Nakon tog rata Oovo se uvelike razvilo i sve se više razvija.

Nastavit će se ...

Proslavljena 28. obljetnica oslobođenja Jajca

Proslava 28. obljetnice oslobođenja Jajca i Pougarja, koja se slavi u sklopu proslave vojno- redarstvene operacije „Maestral“, počela je u jutarnjim satima 13. rujna polaganjem vijenaca na spomen-obilježju prve žrtve Domovinskog rata u Jajcu Franje Ladana Pancera, kod hidroelektrane Jajce II na rijeci Vrbanici. Vijence su položili i svijeće upalili članovi obitelji pok. Franje, braniteljske udruge Domovinskog rata HVO-a Jajce i grada Virovitice, djelatnici Policijske postaje Jajce, udruga Zagrebački dragovoljci branitelji Vukovara te djelatnici Elektroprivrede Jajce. Molitvu za pokojnog Franju izmolio je te sve blagoslovio podmilački župnik fra Filip Karadža. U povratku prema Jajcu sudionici su uobičajeno svratili u Svetište sv. Ivana Krstitelja u Podmilaču gdje su ih dočekali tamošnji franjevci.

Nakon toga na spomen-obilježju osam poginulih pripadnika 81. gardijske bojne Virovitica u selu Mile, pored jezera rijeke Plive vijence su položili i svijeće upalili članovi obitelji i izaslanstvo grada Virovitice predvođeno gradonačelnikom Ivanom Kirinom, izaslanstvo Vlade Republike Hrvatske predvođeno podpredsjednikom Vlade i ministrom hrvatskih branitelja generalom Tomom Medvedom, zajedno s izaslanstvom Sabora RH predvođeno saborškim zastupnikom Josipom Đakićem, udruge iz Domovinskog rata HVO-a Jajce te Zagrebački dragovoljci branitelji Vukovara. Molitvu za pokojne Virovitičane izmolio je te sve blagoslovio župni vikar fra Drago Blažević.

Uslijedio je svečani mimohod veterana hrvatskih snaga s ratnim zastavama od Plivskoga mosta - Jožikina mosta kroz središte grada do crkve Uznesenja BDM. U mimohodu su sudjelovali i učenici osnovnih škola „13 rujan“ i „Braća Jezerčić“.

Nakon mimohoda u veličanstvenoj crkvi Uznesenja BDM mnoštvo vjernika pozdravio je jajački župnik i gvardijan fra Vinko Marković. Koncelebriranu misu zadušnicu i zahvalnicu za sve pokojne branitelje, osobito one koji su sudjelovali u oslobođenju Jajca i Pougarja, predvodio je predratni, ratni i poratni jajački župnik i gvardijan fra Stipe Mačinković. Liturgijsko pjevanje predvodio je župni zbor pod ravnanjem i harmonijskom pratnjom s. Dubravke

Dropulja.

Fra Stipo je u propovijedi, između ostalog, istaknuo „kako je vrlo vrijedno i značajno sjecati se, spominjati se svega onoga što se nama Hrvatima i Bošnjacima na ovim prostorima istinski događalo prije rata, u ratu, progonstvu i poraću te o toj istini pisati i na razne načine tu istinu dokumentirati. Povijesna je dužnost i nužnost Hrvata jajačkoga kraja i BiH da se bore za istinu o Domovinskom ratu. Uz ovo ističem kako je Hrvatima Jajca nužno potrebno međusobno razumijevanje govora, sloga i jedinstvo i zajednička borba oko zajedničkog dobra. Zajedničko dobro je svetinja pred kojom moraju ustuknuti sve razlike“ naglasio je fra Stipo, napominjući „kako su Izraelci kroz sva stoljeća i tisućljeća duboko vjerovali da je Jahve onaj Bog koji je s njima i uz njih na svim njihovim životnim putovima. Uzdali su se u Jahvu čak i onda kad su od izraelskog naroda bili ostali samo ostatci ostataka. Izraelci, kao velika

manjina na Bliskom istoku, i danas duboko vjeruju i silno se uzdaju u Jahvu, u Boga. Takva vjera i takvo pouzdanje u Gospodina potrebno je danas Hrvatima, ne samo Jajca, nego i cijele BiH“, rekao je fra Stipo.

„Dragi Jajčani i Pougarci, ulaskom hrvatskih osloboditeljskih postrojba u Jajce i Pougarje na današnji dan, Bog Vam je ove prostore darovao poput biblijskog Vrta edenskoga. Pazite da nipošto ne jedete sa stabla spoznaje dobra i zla; pazite što odlučujete i što radite. Ne činite ono što su činili graditelji Kule babilonske. Isto tako, pazite da se ne ponašate poput onih ludih djevica iz današnjeg Evandela po Mateju. Podsjećam vas kako Isus s razlogom snažno opominje svoje učenike da bdiju i mole i da paze što rade“, zaključio je fra Stipo.

Poslije mise kod središnjeg spomen-obilježja poginulih branitelja i osloboditelja Jajca, u nultom središtu Jajca, vojni orkestar odsvirao je himnu BiH, a zbor „Nikola Šop“ HKD-a Napredak Jajce, pod ravnanjem maestre Katarine Ladan otpjevao je „Lijepu našu“. U to vrijeme na jajačkoj tvrđavi razvijen je veliki hrvatski stijeg, a minutom šutnje odana je počast poginulim, umrlim i nestalim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu.

Voditelj programa Robert Tokić pozdravio je sve hrvatske branitelje, obitelji poginulih, nestalih i umrlih hrvatskih branitelja, ratne vojne invalide, sve vojnike, časnike

i dočasnike, sudionike vojno-redarstvene operacije „Maestral“!

Potom su vijence položili i svijeće upalili ratni zapovjednici hrvatskih snaga u vojno-redarstvenoj operaciji „Maestral“, izaslanstva hrvatskih udruga proisteklih iz Domovinskog rata, izaslanstvo Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine, predvođeno predsjednikom dr. Draganom Čovićem, izaslanstvo Vlade RH predvođeno potpredsjednikom Vlade i ministrom hrvatskih branitelja generalom Tomom Medvedom s izaslanstvom Sabora RH predvođenim saborskim zastupnikom Josipom Đakićem, izaslanstvo grada Virovitice, predvođeno gradonačelnikom Ivicom Kiriginom, načelnik općine Jajce gosp. Edin Hozan i predsjedatelj Općinskog vijeća Jajce gosp. Josip Topić, Koordinacija boračkih udruženja proisteklih iz Armije RBH Jajce te izaslanstvo Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH. U tijeku polaganja vijenaca vojni orkestar svirao je mirozov. A onda je župni i samostanski vikar fra Emanuel Radić izmolio molitvu za sve poginule, nestale i umrle hrvatske branitelje u Domovinskom ratu te zajedno sa župnikom Karadžom sve blagoslovio.

U ime domaćina i organizatora proslave braniteljske udruge „13. rujan“ i osobno, sve nazočne pozdravio je mag. sc. Anto Brtan. Osobito je pozdravio obitelji poginulih i nestalih branitelja, invalide Domovinskog rata, suborce, sugrađane i prijatelje Jajca te brojne goste. Poimenice je pozdravio ratne postrojbe koje su sudjelovale u oslobođanju Jajca i njihove zapovjednike te brojne hrvatske predstavnike vlasti u oba entiteta BIH, kao i načelnika općine Jajce gosp. Edina Hozana i predsjedatelja Općinskog vijeća Jajce gosp. Josipa Tokića, predstavnike udruga iz Domovinskog rata, među kojima su po prvi put, što je iznimno pohvalno, bili i predstavnici Koordinacije boračkih udruženja proisteklih iz Armije BiH.

„Jajce smo izgubili krajem 1992., poslije sedam teških mjeseci borbe, protiv puno nadmoćnijeg neprijatelja. Pretrpjeli smo velike ljudske žrtve i bili protjerani daleko od svojih domova. Tri smo godine patili za svojim rodnim krajem, ginuli na bojištima širom naše Domovine, ali nuda nas nikada nije napustila. Vojnički smo oslobodili Jajce i na vojnički poraz 1992. odgovorili velikom pobjedom 1995. godine“, podsjetio je Brtan, napomenuvši da se ne smijemo umoriti od ponavljanja kako je hrvatskom narodu potrebno zajedništvo i sloga, poput onog u Domovinskom ratu. Naveo je primjer 100% ratnog vojnog invalida Davora Hajdukovića koji je teško ranjen u borbama 1992. prigodom obrane Jajca u koje je stigao kako bi sa svojim suborcima proslavio ovaj

veliki dan, odvaživši se na pothvat vrijedan divljenja – put od Knina do Jajca, 220 kilometara prešao je s invalidskim kolicima za samo jedan dan.

Ratni zapovjednik hrvatskih snaga na glavnom pravcu oslobođanja Jajca general Stanko Sopta u govoru je istaknuo „kako je sloboda čovjeka i naroda pravo od Boga. Pošteni ljudi slobodu ne ugrožavaju. Ona je svima dragocjena i bez nje nema sreće i napretka. Kao što Hrvojeva tvrđava svjedoči o našoj čvrstini i odlučnosti oduprijeti se svim porobljivačima, tako i Zvonik sv. Luke i krunidbena crkva naših kraljeva govori o našim ranama i patnjama. No, i nakon svega poručujemo da je naša ruka ispružena ka sretnijoj Bosni i Hercegovini, državi ravnopravnih naroda i ljudi, sređenoj prema europskim civilizacijskim vrijednostima, u kojoj svi možemo živjeti u miru“, istaknuo je general Sopta, prenijevši pozdrave triju ratnih zapovjednika vojno-redarstvene operacije „Maestral“: generala Ante Gotovine, Željka Glasnovića i Zlatana Mije Jelića. A u ime svih pozdrav je uputio zapovjedniku treće gardijske brigade „Jastrebovi“, teško operiranom Ilijom Nakiću.

General Tomo Medved prenio je pozdrav i čestitke predsjednika Vlade R. Hrvatske Andreja Plenkovića. Naglasio je važnu ulogu dr. Franje Tuđmana i Gojka Šuška u oslobođenju Jajca i drugih područja u BiH. Zahvalio je poginulima u vojno-redarstvenoj operaciji „Maestral“ kao i svim hrvatskim braniteljima iz BiH u obrani R. Hrvatske. „Slobodne, neovisne i cjelovite Bosne i Hercegovine ne bi bilo bez HV-a i HVO-a“, rekao je general Medved, napomenuvši kako hrvatska Vlada stoji i stajat će uz hrvatski narod u BiH“. Govore i polaganje vijenaca izravno je prenosila Radiotelevizija Herceg-Bosne. Dr. Čović je u govoru istaknuo potrebu prepoznavanja značaja 13. rujna te potrebu poštivanja i slavljenja svih žrtava ugrađenih u slobodu Jajca, BiH i R. Hrvatske. Naglasio je potrebu pisanja istine o Domovinskom ratu, a osobito potrebu odgovornosti za svoj narod koja se mora pokazati u slozi i jedinstvu.

Na kraju je zbor „Nikola Šop“ otpjevao pjesmu „S onu stranu Plive“, čime je završen svečani dio proslave, a ispred gradske sportske dvorane uslijedio je domjenak za puk i uzvanike koji su pripremili braniteljske udruge. Sve je uveseljavao tamburaški sastav Dukati. Nakon završene igre malonogometnog turnira na stadionu Pijavice, gdje je pobijedila ekipa Rudnika boksita Jajce, proslava je završena velikim vatrometom.

*Jajce, 13. rujna 2023.
Stipo Marčinković*

Ljekaruša fra Jure Marčinkovića

U uvodnim napomenama Ljekaruše fra Juro je upozorio: "Kod svakog ozbiljnog simptoma bolesti treba se konzultirati s liječnikom. Liječnik, a ne vi, mora utvrditi koja je bolest posrijedi. Tek potom se može odlučiti za neku od prirodnih terapija. Imam mnogo liječnika pa čak i profesora medicine koji se koriste mojim receptima i traže od mene savjet. Nažalost radi zloupotreba raznih šarlatana alternativna medicina je dobila negativnu oznaku".

Najljekovitije bilje

Koje je najljekovitije bilje u prirodi? Bitno je pronaći pravu biljku za određenu bolest.

Osobito bih naglasio aloju Millerovu, koja je jedna apoteka u malom. Ima preko 300 ljekovitih sastojaka. Treba biti stara najmanje 6 godina, priprema se u tami i drvenim ili plastičnim pomagalima. Nažalost pripravci od aloje koji se nude na tržištu nemaju mnogo vrijednosti jer su u njima mnogi konzervansi. Ona se prije upotrebe mora svježe pripremiti.

Njoj uz rame je i konoplja indica. Zabranjena je, kako znamo, radi zloupotrebe, ali i interesa farmacije. Ukoliko se zloupotrebljava, puši itd., može biti vrlo opasna jer je i otrovna, šteti živčanom sustavu i čini ovisnim o drogama.

Biljke se beru od 11 sati prije podne do 3 sata poslije podne

Moji recepti su jednostavnii svatko ih može koristiti uz uvjet da ih dobro prouči i da se obavezno drži upozorenja. Osobito je važno, kao što sam u knjizi naglasio da se biljke uberi u vrijeme cvjetanja, daleko od puteva, po lijepom vremenu od 11 sati prije podne do 3 sata poslije podne. Prije branja mora biti 3 dana lijepo i sunčano vrijeme. Suše se u hladu i na propuhu, spremaju u čiste papirne vrećice i čuvaju na tamnom mjestu, daleko od vlage.

Može li lijek iz prirode biti bolji izbor od farmaceutskih lijekova?

Ako se sve tablete i pilule pokažu nekorisnima, ljekovito bilje neće zakazati, ono liječi čak i zastarjele bolesti. Lijek iz prirode može biti bolji od farmaceutskih lijekova. Ako se biljke beru i pripremaju kako sam opisao, onda njihovi pripravci nemaju negativnih i štetnih posljedica. Svaki farmaceutski lijek ima i negativne posljedice.

Misli uzrokuju bolesti'

I stil života i stres i psihičko stanje i naše misli sudbonosno utječu na razvoj bolesti. Znam jednu osobu koja se cijelog života bojala gušenja u vodi. I to joj se i desilo. Ako netko umisli da ima ili da će dobiti na određenom mjestu rak ili neku drugu bolest, za nekoliko godina ta će se bolest tu i pojaviti! Zato u mojoj knjizi često naglašavam: Nema liječenja bez pravilne prehrane, mnogo

svježeg voća i povrća, manje mesa, a više ribe, što manje životinjskih masti i bjelančevina, više biljnih masti i bjelančevina, osobito maslinova ulja. Uz to se treba svaki dan kretati barem pola sata, smanjiti stres na minimum i moliti se Bogu. Molitva umanjuje stres i mijenja naše misli!, poručuje fra Jure.

Recepti za ubode kukaca

Kako je ljeto vrijeme kada najčešće imamo slučajeve uboda pčela, osa, stršljena i drugih kukaca, donosimo ti korisne recepte fra Jure Marčinkovića iz

Treba izvaditi žalac! Kod uboda pčela, osa, stršljena ili nekog drugog kukca, treba izvaditi žalac, ako ga ima, i isisati krv iz ubodenog mjesta. Kod alergijskih reakcija, zbog kojih može doći i do šoka cirkulacije, mora se žurno zatražiti liječnička pomoć. Osobito u slučaju uboda u usta i grlo. Preporučujem i sjedeće: Pojedi svježi luk. Pojedi odmah svježi luk. Time se sprječava oteknuće u području usta, grla, ali i na drugim dijelovima tijela. Istodobno razreži glavicu luka i stavi kao oblog na ubodeno mjesto. Svakih 10 minuta zamjeni oblog novim, svježim lukom. On će izvući otrov uboda kukaca i neće biti nikakvih posljedica. Namaži se lavandinim uljem. Ako ideš šumom i želiš se zaštитiti od napada kukaca, izmasiraj se uljem od lavande pa se oni neće ni približiti, a kamoli ubosti. Lavandino ulje je svjetložuto, ugodna mirisa, ljuta i nagorka okusa, a dobiva se iz svježih lavandinih cvjetova. Acetilsalicilna kiselina (aspirin, andol) Pri ubodu pčele, stršljena i slično, na mjesto uboda stavi tabletu aspirina koja je malo navlažena vodom ili slinom. Tabletu lagano tiskaj na mjesto uboda najmanje minutu-dvije i onda baci. Tako neće doći do oteklina i svrbeža i ubod

ćeš uskoro zaboraviti.

Čaj od matičnjaka (*Melissa officinalis*) za migrenu i glavobolju

Kod glavobolje i migrene ujutro rano i navečer popiti šoljicu čaja od matičnjaka. Kod akutne jake glavobolje i migrene popiti tokom dana i treću šoljicu čaja.

U šoljicu vrele vode staviti vrhom punu malu kašiku matičnjaka, ostavito poklopljeno 10 minuta, procijediti i popiti.

Čaj od mažurana (*Origanum Maiorana*) kod jakih migrenskih bolova

U šoljicu vrele vode staviti dvije male kašike mažurana, dodati 10 kapi iscijedine gorskog pelina (*Artemisia asinthium*), ostaviti 10 minuta poklopljene.

Ležati u zamračenoj sobi i piti čaj u gutljajima te zatvoriti oči i opustiti se. Ovaj napitak je veoma učinkovit i efikasan kod napada ili vrlo jakih migrenskih bolova.

Mješavina kafe i limonovog soka protiv migrene

Kod Jake migrene pomaže da u šoljicu crne nezaslađene kafe (bez mlijeka) dodata iscijedeni svježi sok od jednog limuna te popijete toplo i na gutljaje.

Preporučuje se tokom dana popiti dvije šoljice kafe s limunom.

BOLESTI JETRE

Jetra je najveći organ u ljudskom organizmu. Njena je najvažnija zadaća u izmjeni tvari, a time i proizvodnja žuči, prerada lijekova,

otklanjanje otrova, proizvodnja čimbenika zgrušavanja krvi te mnogo drugih složenih zadaća. Stoga se kaže da je jetra "laboratorij" organizma. Ovi recepti općenito blagotvorno djeluju na jetru i žučni mjehur.

· Osjak - uzeti jednu čajnu žličicu ploda osjaka i prelitи šalicom vrele vode. Ostaviti 15 - 20 minuta i gutati toplo prije jela. Osjak sadrži silimarinsku koju jetra i žuč trebaju za pravilan rad. Može se dobiti u apotekama, ali je puno djelotvorniji iz prirode.

Broćka i kičica - čajevi ovih biljaka vrlo su ljekoviti za jetru. Mogu se napraviti kao mješavina jednakih dijelova ili pojedinačno. Piti 3-4 šalice čaja dnevno.

· Čajna mješavina 1 - izmiješati 1/3 osjaka i 2/3 kadulje. Piti 2-3 šalice čaja dnevno.

· Čajna mješavina 2 - pripremiti čaj od mješavine jednakih dijelova breze, angelike i borovice. Dnevno piti 3-4 šalice čaja. Čaj se ne smije koristiti kod upale jetre.

· Čajna mješavina 3 - kopriva, neven i stolisnik. Piti 4-6 šalica dnevno.

· Mrkva, limun, kestenov med, rajčica, cikla, povrtnica i sirove stabljike maslačka (10 - 15 dnevno): jesti što više kroz tri tjedna. Također jesti špinat kao salatu i svježi sok špinata te mnogo trešanja.

· Borovica - nekoliko puta dnevno žvakati 4-5 bobica borovice.

· Oblozi - toplu mokru krpnu staviti na područje jetre. Preko nje

staviti toplu bocu vode i topao ručnik. Ostatи u krevetu, dobro pokriven.

· Dijeta - kod bolesti jetre treba provesti sljedeću dijetu. Ujutro popiti čaj. Za ručak 3 kuhanu krumpiru sa špinatom, mrkvom i drugim povrćem koje ne stvara plinove u trbuhu. Navečer također 3 kuhanu krumpiru s mlijekom, svježim sirom i raznim korjenastim povrćem. Sve bez soli. Strogo izbjegavati ljute začine i jako hladna jela i pića, naročito mineralnu vodu, pivo i sladoled. Kura traje 4 tjedna. Alkoholna pića kod svih su bolesti jetre strogo zabranjena.

· Grožđe - tijekom 2 tjedna jesti 1 - 2 kg grožđa.

· Bazga - bobice bazge jesti kao kompot.

· Povrtnica (sok) - vrlo je ljekovit sok od povrtnice, osim kod ciroze jetre kada treba koristiti sok od svježih listova kupusa.

· Rosopas (sok) - dobro je uzeti sok rosopasa. U šalici tople vode staviti 1 žlicu soka. Dnevno popiti 1-2 šalice.

· Preslica - na jednu litru vrele vode staviti 4 do 5 žlica preslice. Ostaviti 10 minuta, procijediti i tijekom dana piti. Preslica zaustavlja krvarenje.

· Švedska gorčica - u sve gore navedene čajeve može se staviti jedna čajna žličica tinkture švedske gorčice. Uvečer na čmar staviti vatru natopljenu ovom tinkturom.

In memoriam

Karajica, fra Stipo, rođen u Baščini, župa Kotor Varoš, 7. travnja 1965., od roditelja Marka i Ljubice rođ. Mandić, preminuo 24. rujna 2023. u Zagrebu nakon kratke i teške bolesti. Osnovnu školu je završio u Kotor Varošu (1973.-1980.), Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1980.-1984.), novicijat također u Visokom (1984.-85.), a filozofsko-teološki studij u Sarajevu (1985.-1991.).

Prve jednostavne zavjete dao je 4. srpnja 1985. god. na La Verni u Italiji. Red đakonata primio je 9. prosinca 1990. u Sokolinama. Za svećenika je zaređen 29. srpnja 1991. u Sarajevu. Bio je župni vikar u Bugojnu (1991.-1992.), zamjenik ravnatelja HKO "Kruh sv. Ante" u Splitu i Zagrebu (1992.-1994.); samostanski i župni vikar u Rami-Šćitu (1994.-1997.). Ravnatelj HKO "Kruh sv. Ante" u Sarajevu (1997.-2000.). Definitor, ekonom i gvardijan u samostanu Sv. Križa i Provincijalata u Sarajevu (2000.-2006.).

Kao ekonom Provincije vodio je povrat i obnovu oduzete imovine Franjevačkog sjemeništa i gimnazije u Visokom i Kovačićima. Ravnatelj Franjevačkog međunarodnog studentskog centra (FMSC) u Sarajevu (2006.-2009.). Pisao za crkvena i redovnička glasila i portale, a u suradnji s drugim autorima bio je inicijator pisanja knjige "Hrvati u Kotor Varošu", kao i njezina objavljivanja povodom dvadesete obljetnice stradanja i progona Hrvata iz kotorvaroške doline (2012.).

Do rujna 2023. bio je na službi u župi B.D. Marije

Andeoske u Sesvetskoj Sopnici kao župni vikar, član samostanskog bratstva sv. Ilike u Zagrebu i voditelj KD "Kruh sv. Ante" u Hrvatskoj (2009.). U srpnju 2022. imenovali su ga za gvardijana Franjevačkog samostana svetog Ilike u Zagrebu. Preminuo je opremljen svetim sakramentima u nedjelju, 24. rujna 2023. u KB Dubrava u Zagrebu u 59. godini života, 38. godini redovništva i 32. godini svećeništva.

Provincija Bosna Srebrenе zahvalna je Gospodinu jer nam je fra Stipu darovao za člana naše Zajednice. Darovima koju mu je Gospodin udijelio fra Stipo se na poseban način zalagao za siromašne i ugrožene, radeći neumorno do kraja svoga života u Kruhu sv. Ante, Humanitarno-karitativnoj organizaciji Bosne Srebrenе. To je na poseban način bilo vidljivo u ratnom vihoru kada je zajedno sa svojim suradnicima organizirao nabavku i prijevoz humanitarne pomoći u ratom pogodjena područja, posebno kao sudionik "Bijelog puta" za Novu Bilu, a zatim i poratnom vremenu gdje god je to bilo potrebno, a opet posebno oko izgradnje nekoliko kuća na području Petrinje i Siska nakon razornog potresa.

Fra Stipo je pisao za crkvena i redovnička glasila i portale, a u suradnji s drugim autorima bio je inicijator knjige "Hrvati u Kotor Varošu", kao i njezina objavljivanja povodom dvadesete obljetnice stradanja i progona Hrvata iz kotorvaroške doline (2012.).

Fra Stipo je bio veoma angažiran i u svim

segmentima djelovanja naše provincije, a napose kroz devet godina službe u Sarajevu u izgradnji i osmišljavanju samostana na Kovačićima, konvikta u Visokom te samostana i crkve u Sesvetskoj Sopnici (Zagreb). Jako je bio angažiran oko župnog pastoralra počevši od Bugojna i Rame gdje je osnovao Framu kao i u Sopnici. Nesebično se darovao i ulagao silnu energiju trudeći se mladima pojasniti važnost usvajanja kršćanskih vrednota molitve, poštivanje Božjih zapovijedi i pomaganja bližnjemu u nevolji. Bio je i čovjek radosti i katkada je znao uzeti i gitaru i zasvirati koju pjesmu u krugu prijatelja i mladih. Trošeći tako svoj život za druge i njegov život se prerano ugasio od posljedica bolesti i nedavne operacije.

Neka mu milosrdni Gospodin udijeli nagradu za sve dobro koje je po njegovoj milosti učinio, ali i oprosti sve grijehе i propuste koje je učinio u svojoj ljudskoj slabosti.

Preuzeto: www.ZupaMarijeAndeoskeSesvetskaSopnica

Obiteljski imenar - Antun Jarm

Sofija ili Zofija; ime je nastalo od grčke riječi sofia - mudrost, znanje. U ruskom ima umanjenicu Sonja, koja se i u nas udomačila.

Drugi su oblici izvedeni od temeljnog imena: Sofijana, Coca, Soja, Soka, Koka, Sova... I bugarski glavni grad dobio je ime po tamošnjoj crkvi svete Sofije iz 6. stoljeća.

Sveta je Sofija neobična svetica. Njezino štovanje seže u rano doba kršćanstva, ali osim tragova o štovanju, o samoj svetici nema povijesnih podataka. Čini se da se tu radi o zanimljivoj iznimci: pojmu mudrosti dane su značajke osobe, mudrost je pretvorena u alegoričnu figuru - Sofiju i na taj način štovana. I još više: mudrosti (Sofiji) dodane su i tri vrlo štovane "kćeri": Fides, Spes i Caritas (grčki: Pistics, Elpis i Agape; hrvatski: Vjera, Nada, Ljubav), to jest temeljne kršćanske kreposti (vrline). Upravo zato

što je sveta Sofija vjerojatnije alegorija negoli povjesna osoba (premda ni to nije sigurno!), ova je svetica izbrisana iz službenoga crkvenog kalendara, ali se pučki, kao imendant i dalje slavi 30. rujna. Spomendan je njezinih kćeri Vjere, Caritas (Ljubavi) i Nade 1. kolovoza.

I danas žive imena Vjera, Vjerica, Vjerka, Vjerana, Vjeran. Žensko ime Karitas najčešće nose redovnice. Ime Nada susrećemo i u izvedenicama Nadica, Natka, Naka, Dada, Dadica.

Tri se Sofijine kćeri tradicionalno likovno prikazuju sa zasebnim atributima i bojama, koji su kao simboli općenito prihvaćeni. Vjera (Fides) slika se s kaležom, križem, knjigom, gorućom svijećom, u bijeloj odjeći.

Nada (Spes) slika se sa sidrom, u zelenoj odjeći; Ljubav (Caritas) s plamenim srcem, u crvenoj odjeći. Tako ih opisuje i pjesnik Dante.

Personificiranoj Mudrosti legenda pripisuje i "povijesne podatke". Kaže da je Sofija bila plemenita kršćanka iz Milana. Nakon muževe smrti preselila se s trima kćerima u Rim. Tu su zajedno umrle mučeničkom smrću za vladanja i progona cara Hadrijana (117.-138.). Druge legende govore nešto drugčije: da su mučeništvo podnijele sve tri kćeri, a majka ih je pokopala. Ikonografi Sofiju prikazuju kao majku s troje djece, s palmom (znakom mučeništva) i knjigom u rukama. A časti(la) se kao zagovornica udovica. U kalendaru je još jedna sveta Sofija, djevica i mučenica: 15. svibnja. U literaturi se pokatkad stapa ili

zamjenjuje s prvom. Prema škrtim podacima, živjela je i podnijela mučeništvo u Rimu početkom 4. stoljeća, u vrijeme cara Dioklecijana. Po pučkom shvaćanju pripada "ledenim svecima" koji su u kalendaru od 12. do 15. svibnja (Pankracije, Servacije, Bonifacije), kada, po dugogodišnjem promatranju i iskustvu, još zna biti mraza. I Sofija im se u nekim europskim krajevima pribraja pa je zovu "ledena Sofija" ili ("ledena žena") ili, drugdje, "mokra Sofija". Kad Sofija prođe, može se, kažu, ići bos; neće više biti zime. U pučkim kalendarima imena Sonja i Nada nalazimo 28. ožujka. Nema nekoga jasnog razloga za to, osim toga što istog nadnevka pada malo poznati sveti Spes (ili Speo), benediktinac iz mjesta San Euticio (Italija), koji je živio u 6. stoljeću. Njegovo ime u prijevodu znači - Nada.

Stanislav je pravo slavensko ime. Izraz stani imperativni je oblik glagola stati (u značenju postati), a morfem -slav u značenju je slavan. Tako ime Stanislav sadrži u sebi zadaću: postati slavan. Od mnogih hrvatskih izvedenica evo nekih: Stanko, Tane, Tale, Nino..., a u ženskom rodu Stanislava, Stana, Nana, Nanka, Nina, Stajka, Talka.

Stanislav je ime dvaju poljskih svetaca. Jedan je Stanislav, biskup i mučenik, patron poljskog naroda. Rođen je 1030. u doba kad su Poljaci tek primili kršćanstvo, društveno se oblikovali i politički uključivali u Europu. Pohađa biskupijsku školu u Gneznu, a nastavlja teologiju u Liègu (Belgija) i u Parizu. U domovini je razvio veliku preporoditeljsku djelatnost, najprije kao župnik, zatim kao kanonik pa nadbiskup u Krakovu. Osobito se brinuo da svećenici dobiju

što solidniju naobrazbu i da se grad Krakov po svojemu značenju i duhovnom sadržaju uvrsti među europske prijestolnice. Kralj Boleslav II. Smjeli također je nastojao učvrstiti svoju vlast i uspostaviti državno uređenje po zapadnom uzoru. Pritom se često služio bezobzirnim nasiljem i samovoljom. Biskup Stanislav ga je na to odlučno upozoravao, ali uzalud. Nakon novih nasilja i nepravdi biskup ga ekskomunicira, a u Krakovu zabranji svako bogoslužje, dok kralj ne pokaže znakove popravka. Bijesni Boleslav na to optuži biskupa za izdajstvo, pronalazi ga nedaleko od Krakova upravo za vrijeme mise i, kad to nije htio nitko iz njegove pratinje, sam mu mačem odrubi glavu: 11. travnja 1079. Dan smrti svečev je kalendarski spomandan. Nakon toga nastaje opći ustanač protiv Boleslava, on gubi prijestolje i bježi u

Ugarsku. Stanislavove su relikvije prenesene u krakovsku katedralu. Tu se i danas čuvaju i štaju. Drugi je sveti Stanislav Kostka. Po kršćanskom svijetu poznatiji i štovaniji od prvoga. Spomendan mu je 13. studenoga. Rođen je 1550. u plemićkoj obitelji u poljskom gradu Rostkowu. zajedno s bratom Pavlom i kućnim učiteljem poslan je na višu naobrazbu i odgoj u bečki zavod koji su za plemićku djecu vodili isusovci. Tu je Stanislav odlučio stupiti u Isusovački red, ali je poglavari tražio prethodno odobrenje roditelja. Stanislav je znao da otac na to neneće prisati pakao sedamnaestogodišnjak bježi pješice iz Beča u Dillingen; no ni isusovački poglavari u Njemačkoj ne želi primiti mladića. Protiv volje očeve. Upućuje ga ipak s preporukom u Rim. Tu je Stanislav 1567. ušao u isusovačku

družbu i pokazao svoje velike intelektualne sposobnosti i još vrjednije vrline. No, naglo se razbolio i već je slijedeće godine, 1568., u 18. godini umro! Nakon nekoliko mjeseci izlazi njegov životopis. Europa je otkrila bogat život. Čitali su ga osobito mladi. Godine 1726. proglašen je svetim, zajedno s Alojzijem Gonzagom, također mladim isusovcem. Štuje se kao zaštitnik školske mладеžи. Njegove slike, reljefi i kipovi ponajčešće su u isusovačkim crkvama, zavodima i školama. Umjetnici ga prikazuju u crnome isusovačkom talaru; katkada u ruci nosi ljljan, znak moralne čistoće ili u naručju, dijete Isusa (prema jednom viđenju), ponekad i s putničkim štapom.

Nastavit će se...

EKOLOGIJA

Ekologija i ishrana

Nutricionistica analizira nove studije: Evo kako pametno jesti, što sve trebamo znati i kakve veze mikroplastika ima s tim.

Uravnotežena prehrana koja obiluje svježim voćem, povrćem i drugim nutritivno bogatim namirnicama dodaje godine životu, ali i osigurava njegovu kvalitetu te nam pomaže da se borimo protiv više od 100 tisuća

mikroorganizama koje svakodnevno udijemo.

Međutim, poznata izreka "ono si što jedeš" s godinama je dobila novo značenje: osim niza aditiva koje već desetljećima dodajemo u hranu kako bismo joj, primjerice, produžili vijek trajanja i raznih kemijskih spojeva iz umjetnih gnojiva kojima obogaćujemo zemlju da bismo dobili bolji urod, u našoj se hrani već godinama nalazi i mikroplastika.

Čestice plastike veličine manje od 5 milimetara pronađene su u nizu svakodnevnih namirnica kao što su pivo, riža, med, morska sol, riba i morski plodovi. Posljednji izvještaj

WHO-a potvrđuje da je izloženost mikroplastici teško izbjegći jer se ona nalazi u zraku, vodi i hrani, pa je posljedično pronađena i u ljudskom organizmu – ali također naglašavaju da još uvijek ne postoji dovoljan broj istraživanja koja pokazuju kako točno mikroplastika utječe na zdravlje i koliko je štetna.

O tome kako se pametno hraniti, kako prepoznati proizvode koji sadrže mikroplastiku i smanjiti unos hrane koja

sadrži za nas potencijalno opasne spojeve te kako uz pomoć zdravih navika ojačati sposobnost organizma za borbu protiv respiratornih infekcija, za X-Lab - expert research hub JGL-a - otkriva Vedrana Dučkić, magistra nutricionizma i osnivačica nutricionističkog savjetovaništa Nu3vex, s dugogodišnjim iskustvom u savjetovanju o optimizaciji prehrane.

KAKO PAMETNO JESTI I ŠTO TO UOPĆE ZNAČI? HOLISTIČKI PRISTUP

U području nutricionizma danas se naglasak sve više stavlja na holistički pristup pojedincu, na personaliziran i individualno prilagođen pristup prehrani koji podrazumijeva i cjelovitu brigu o mentalnom i fizičkom zdravlju.

VAŽNOST ZDRAVOG MIKROBIOMA

Također, velika se pozornost pridaje održavanju zdravlja probavnog sustava i mikrobioma crijeva kao važnog regulatora našeg imunološkog sustava. Mikrobiom crijeva sudjeluje u održavanju i regulaciji metabolizma, kao i apsorpciji i nastanku brojnih vitamina, a predstavlja barijeru i zaštitu našeg organizma od djelovanja patogena kojima smo svakodnevno izloženi.

ORGANSKA HRANA

Vrijeme u kojem živimo je u pogledu izbora zdrave hrane, a pogotovo uz "moderan" način života, jako izazovno. Najnoviji trendovi u prehrani sve se više okreću uzgoju i konzumaciji čiste hrane iz ekološkog uzgoja te se stavlja naglasak na veći unos namirnica biljnog podrijetla uz dovoljan unos proteina i primjereni održavanje zdrave, optimalne tjelesne mase kao osnove za prevenciju i očuvanje zdravlja te produljenje dugovječnosti.

LOKALNE I SEZONSKE NAMIRNICE

Moj je savjet odabir domaćih proizvoda iz ekološkog uzgoja, jesti lokalno, konzumirati što više sezonskih namirnica i pronaći proizvođače koji nude takvu

vrstu hrane. To je prvi korak prema nutritivno bogatoj i kvalitetnoj hrani. Informacija i edukacija svakog pojedinca glavni je put do zdravog odabira i tzv. pametne prehrane.

UPOTREBLJAVAJTE PROIZVODE BEZ MIKROPLASTIKE

Istraživanja pokazuju da je mikroplastika prisutna u plodovima mora, pitkoj vodi, soli, ali i u medu, šećeru, voću, mesu, raznoj drugoj hrani, pa čak i u majčinu mlijeku. Veličina i oblik čestica utječe na potencijal mikroplastike da uzrokuje fizičku štetu organizmu, a najmanje čestice, nanoplastika, mogu ući i u stanice, zbog čega predstavljaju veću opasnost za okoliš i ljudsko zdravlje.

S mikroplastikom se povezuju i kemikalije poput bisfenola A i ftalata, za koje znamo da imaju štetan utjecaj na organizam, a negativan utjecaj na zdravlje ima i zbog svoje sposobnosti apsorpcije raznih organskih zagađivača kao što su policiklični aromatski ugljikovodici i poliklorirani bifenili te raznih metala i elemenata u tragovima.

Preporuka je plastiku što je više moguće reciklirati, a onu koju upotrebljavamo u kućanstvu i koja je u doticaju s hranom ne izlagati visokim temperaturama i ne podgrijavati i držati toplu hranu u plastičnim posudama.

ČITAJTE DEKLARACIJE!

Podrijetlo namirnica koje konzumiramo trebalo bi biti poznato i navedeno na svakoj namirnici i proizvodu koji kupujemo. Vrlo je važno čitati deklaracije proizvoda koje bi trebale odgovarati zakonskoj regulativi i pravilnicima te istinito navoditi sve sastojke i podrijetlo hrane. Nažalost, velik broj namirnica koje danas nalazimo na tržištu sadrži razne konzervante, umjetne boje, arome i slično, pa je od iznimne važnosti da kao potrošači budemo osvješteni i u mogućnosti donijeti pravilnu odluku o tome što ćemo konzumirati.

Zero kilometre food: manje kilometara – manje zagađivanja

Prije sedam godina semila sam svoje stvari i otišla usavršiti znanje o dijetoterapiji u Veronu. Otišla sam s ciljem da otkrijem (dublje) kako hrana utječe na ljudsko tijelo. Verona mi je tad otkrila još jedno vrijedno znanje: kako hrana utječe na zemlju. Čekala sam svoj red u menzi kad sam načula razgovor jedne djevojke i kuharice. Djevojka se raspitivala čiju nam tjesteninu poslužuju. Kuharica je ponosnim tonom izrekla ime poznatog talijanskog brenda tjestenine. Na to je djevojka odbila tanjur tjestenine i nastavila do blagajne. Znatiželjna, sjela sam kraj nepoznate djevojke i pitala je što ne valja s tom tjesteninom. Mrtvo hladno mi je odgovorila: „Oni financiraju industriju oružja. Ja tu industriju neću financirati. Jest ē druge tjestenine.“ Bio je to moj prvi susret s Angelom, mlađom socijalnom radnicom, strastvenom humanitarkom i aktivisticom. Kad se ne bi brinula o siromašnim i bolesnim ljudima, brinula se o siromašnoj i bolesnoj - zemlji. Svjesna učinka transporta hrane na kvalitetu zraka koji udišemo, provodila je koncept „zero kilometre food“. Spajala je lokalne poljoprivrednike i stočare s kupcima sugrađanima kako bi se sezonsko voće i povrće, meso, sir, med i mlijeko prodavali i jeli lokalno. Manje kilometara, manje goriva, manje ispušnih plinova, 60 % manje otpada hrane jednako je - manje zagađivanja. Teži se tome da hrana prijeđe 0 kilometara: od

tuda i naziv „zero kilometre food“.

Savršeno nesavršena hrana

Angela, to čudo prirode, vrvjela je sjajnim inovativnim idejama – idejama koje su poslije ušle u zakon protiv bacanja hrane. Spojila je tržnice s beskućnicima. Mi bismo po automatizmu birali samo „lijepu“ komade, škartirajući sasvim zdravo voće i povrće nesavršena oblika s pokojim oštećenjem, tu i tamo. To „ružnije“ voće i povrće, zajedno s jogurtima kojima je tog dana istjecao rok trajanja, bili bi navečer dostavljeni ljudima u potrebi. Angela je svojom akcijom potaknula ljudе da prestanu provoditi te beskorisne „standarde ljepote“ s hranom. Ružna, ali fina hrana je i dalje hrana. Jednako vrijedna i jednakо potrebna. Logika nam je slaba karika kad godišnje bacamo 1,3 milijardi tona hrane, dok je istovremeno gotovo 1 milijarda ljudi gladna (!!). Baca se $\frac{1}{3}$ proizvedene hrane za ljudе. Da bismo poništili otpad hrane, mogli bismo nahraniti još 1 čovjeka na svaka 4 čovjeka. U Hrvatskoj također imamo kantu bez dna: svake godine bacamo 400.000 tona sasvim zdrave hrane. To je masa 40 Eiffelovih tornjeva. Zato nam je Europski parlament javio da do 2030. moramo prepoloviti naš otpad hrane. To smanjenje razbacivanja hranom pomoći će uštedjeti naše prirodne

Hrana koja završi u smeću odgovorna je za **10%**
svih stakleničkih plinova stvorenih ljudskom rukom

Godišnje se baci **1/3**
proizvedene hrane

Gotovo **1** milijarda ljudi
u svijetu je gladna

resurse poput tla i vode. Stavimo li na vagu proizvedene kalorije (dakle hrani) i potrošene kalorije (dakle energiju potrebnu za život), uvjerit ćemo se kako naš svijet već proizvodi dovoljno hrane da nahrani svih 7,8 milijardi ljudi koji u njemu žive. Dvije milijarde ljudi jede više hrane od vlastitih tjelesnih potreba. Slaba je distribucija hrane, a ne proizvodnja hrane. Glad je stvarna. Oskudica nije.

Naša prehrana mijenja svijet oko nas

Danas je prehrana - više nego ikad prije - pravi ekološki čin. Mora biti. Kucnula je minuta do ponoći. Volim dozu humora u tekstu, ali sad više nije ni vrijeme ni mjesto. Utjecaj našeg izbora hrane na okoliš ovisi o hrani koju jedemo (više o tome čitamo uskoro), ali i o hrani koju ne jedemo. To je ona hrana koja nikad neće postići svrhu zbog koje je proizvedena i kupljena jer završi - u smeću. Upravo je ta hrana odgovorna za 10 % svih stakleničkih plinova stvorenih ljudskom rukom. Staklenički plinovi (ugljikov dioksid, metan i dušikov dioksid) dobili su taj naziv jer uzrokuju efekt staklenika i time dovode do porasta temperature na Zemlji. Ove klimatske promjene dovest će do toga da najhladnije godine na kraju ovog stoljeća budu toplige od najtoplijih godina prošlog stoljeća. To znači da će prestati vrijediti uvjeti u kojima se razvijaju današnje sorte biljne hrane. Mnoge tradicionalne sorte već su izumrle. O nestanku pitkih izvora

vode, prozvanima naftom 21. stoljeća, da i ne govorimo. Probudimo se jer smanjujemo sposobnost prirode da hrani nas ljudе, kao i sva druga živa bića koja je nastanjuju. Mi nutricionisti želimo raznolikost na tanjuru, ali i (bio)raznolikost na planetu Zemlji. Zemlja ne pripada čovjeku, čovjek pripada zemlji.

<https://nutrilogia.hr/blog/nutricionizam-u-ekologiji/>

Sveti Franjo u Vrbanjcima

Mnoge župne, filijalne i samostanske crkve u Bosni i Hercegovini posvećene su Sv. Franji Asiškom. U ovome dijelu Bosne župa Vrbanjci posvećena je Sv. Franji Asiškom. Blagdan sv. Franje proslavili smo u Vrbanjcima na samu svetkovinu sv. Franje 4. listopada pučkom misom u 11 sati a pripremali smo se misama trodnevnicama. Da ljudi i vjernici kotorvaroškog kraja vole svoje Vrbanjce vidjelo se po punoj crkvi. Veliki broj vjernika se skupio iz obje župe, a pristiglo je dosta vjernika i iz inozemstva.

Pučku misu predvodio je fra Ilija Božić, upravitelj Svetišta u Olovu uz koncelebraciju upravitelja župe fra Jure Aščića, fra Zorana Mandića, fra Marka Bandala i vl. Marka Vidovića. Fra Ilija se u propovijedi osvrnuo na lik i djelo sv. Franje govoreći kako je problem u našem odnosu prema svecima. Molimo se samo kad imamo problema, rijetko se sjetimo zahvalne molitve. Molimo se od potrebe do potrebe i čekamo da "sveci" rješe naše probleme. Sveti Franje je uzor za sve one koji žele naslijedovati Isusa Krista. Pitamo se koliko ljubavi uzvraćamo jednim drugima i svojim bližnjima. Učimo se da živimo sami, često ne prihvaćamo druge.

Na kraju sve Mise fra Ilija se zahvalio župniku Fra Juri na njegovom pozivu i pozvao vjernike da dođu u Olovu.

Po završetku mise vjernici župe Vrbanjci pripremili su za sve prisutne ručak te su se svi prisutni imali prigodu okrijepiti i osvježiti uz gutljaj osvježavajućeg napitka.

Viki

PODMILAČJE, JAJCE I TRAVNIK

(Fotogr. S. Zahirović – zavjetna crkva sv. Ivana Krstitelja i novo svetište u izgradnji)

Župa Presvetog Trojstva Sarajevo organizirala je hodočašće sv. Ivanu Krstitelju u Podmilačje 7.10.2023. Polazimo autobusom iz Sarajeva u ranim jutarnjim satima. Temperatura je sedam stupnjeva. Prohladno, ali vedro jesensko jutro. U Podmilačju smo oko deset sati. Život sv. Ivana je neobičan od samog rođenja: stari roditelji, dobiva ime kojeg nije bilo u njegovoj obitelji (Ivan = milost Božja), vrlo mlad odlazi živjeti u pustinju odričući se lagodnog života i sebičnih materijalnih interesa kako bi se pripremio za veliko djelo: navijestiti dolazak Isusa Krista – janjeta koje uzima grijehе svijeta. Nikakvo čudo da mu se utječu i hodočaste mnogi. I mi želimo da nam sv. Ivan pomogne „poravnati staze naših života“ kako bismo zaslužili milost da spremno stupimo pred Vječnog Suca. Nakon kratkog predaha slavimo misu sa župnikom Presvetog Trojstva. Vikar u župi Podmilačje kratko nam predstavlja svetište ističući da se ovdje dolaze moliti Bogu ljudi svih vjera i nacija. Posebice nam je zanimljivo govorio o hodočasnici Romima. Ne dolaze na svečev blagdan, već drugog dana. Dok mole u svetištu želete da je uz njih fratar.

Znamo kako je mukotrpan njihov život: prose, rade tko zna kakve poslove, ali svetište obilato darivaju. Govoreći o posljednjem rušenju svetišta u Domovinskom ratu istaknuo je da je crkva pretvorena u hrpu kamenja. Sve je srušeno. U toj hrpi ostao je neoštećen samo zavjetni kip sv. Ivana. Nakon obavljenе pobožnosti slikali smo svetište: zavjetnu crkvu, koja je obnovljena prema prvoj crkvi izgrađenoj sredinom 15. stoljeća, novo svetište u izgradnji, uzimali vodu na izvoru...

Nekoliko zanimljivosti o Podmilačju. Najstarije je svetište u Bosni i Hercegovini. Prvi put se spominje 1461. godine u povelji kralja Stjepana Tomaševića, kojom, stricu Radovoju daruje neke posjede u kojima je i „Podmilačje selo sobi strane Vrbasa“. Analizom građevnog materijala od kojeg je izgrađena prva crkva stručnjaci zaključuju da je to bilo u to vrijeme – sredinom 15. stoljeća.. Crkva je imala sve elemente srednjovjekovnih sakralnih objekata. I danas narod govori da je crkva bila na lijevoj strani Vrbasa u selu Pešnik. Turci su u nju utjerivali koze. Jedne noći je sama prešla na desnu stranu Vrbasa u

Podmilačje. Fra Antun Knežević navodi da se o tom čudu govori u izvješću, koje je na latinskom jeziku papi uputio Theiner (Augustin Theiner 1804.-1874., prefekt Vatikanskog arhiva).

Oduvijek je poznata kao hodočasničko mjesto u kojem se događaju čudesna ozdravljenja. Turci ovu crkvu (i staru crkvu u Varešu) nisu nikada srušili. U izvješću o posjetu apostolskog vikara biskupa fra Marijana Bogdanovića župi Jajce u rujnu 1768. piše: „25. rujna, na 18. nedjelju iza Duhova, presvjetli gospodin žurno je krenuo sa svojima, pošto je riješio što je bilo potrebno, prema selu Podmilačje, gdje postoji crkva sv. Ivana Krstitelja. Ona je od grada Jajca i od župnikove kuće udaljena sat hoda, u pustoši uz obalu rijeke Vrbasa i Božjim čudom stoji uzgor, nakon što je divljaštvo tolike druge porušilo. Kad je prakaratur otvorio crkvu, gospodin biskuo je tu našao tri oltara i malu sakristiju. Nju je pregledao i razgledao sveti pribor. Zidovi te crkve izgledaju kao nedavno načinjeni, iako su od kamena, ali nema zapisa ili predaje o građenju osim što samo starice pričaju da je čudom prenesena preko rijeke.“ (Dr. fra Andrija Nikić, Događajnica Bosne i Hercegovine od 614.-1918., Mostar, 2003., str.351.-352.)

Poslije Domovinskog rata prvo tradicionalno hodočašće svetom Ivi u Podmilačje održano je 24. lipnja 1998. pored razrušenog svetišta. Misu je predstavio Vinko kardinal Puljić s talijanskim biskupom Rocom i umirovljenim đakovačko-srijemskim biskupom Ćirilom Kosom. Na hodočašću su bili i hodočasnici iz porušenog i prognanog Gospinog svetišta Kondžila u narodnim nošnjama,

te Olova. Tada je kardinal Puljić blagoslovio povelju za gradnju novoga svetišta.

Nakon Podmilačja stižemo u Jajce. Na kolodvoru ostaje autobus, a gospođa Jelena, turistička voditeljica nas vodi do plivskog vodopada. Rijetko se takva prirodna ljepota nalazi u središtu grada. Kada smo se približili kapi vode padaju po nama, kao sitna kiša. Zato su fotografije s pristojne udaljenosti. No, zvuk vode koja pada, zelenilo, jest pravi osvježavajući doživljaj. Pliva je duga 33 km. Prije Jajce tvori dva jezera: Veliko i Malo. Voda iz jezera se odvodi za

hidroelektranu Jajce, pa je vodopad Plive oslabljen. Vode Plive prelijevaju se niz sedrenu stijenu višu od 22 m i ulijevaju u Vrbas. Svrstan je među dvanaest najljepših vodopada u svijetu. Po njemu je Jajce prepoznatljivo.

U Muzeju AVNOJ-a nam govore o značaju Drugog zasjedanja Antifašističkog vijeća Jugoslavije u Jajcu 29. studenog 1943. Uz stube dolazimo na stari dio grada, do katakombi. To je podzemni prostor uređen za grobnice obitelji Hrvoja Vukčića Hrvatinića. No, ničije tijelo nije tu položeno. Pretpostavlja se da je Hrvoje pokopan u njegovu gradu Kotoru (Kotor Varoš). Stari grad je zaštićen golemlim zidinama i tvrđavom.

Tu su ostatci crkve sv. Marije izgrađene j 12. ili 13. stoljeću u romaničkom stilu i toranj sv. Luke Evđelista. Početkom 15. stoljeća Jajce postaje prijestolnica bosanskog kraljevstva. Romanička crkva adaptirana je u gotičkom stilu. Nakon u daje za bosanskog prestolonasljednika Stjepana Tomaševića 1.4.1459. godine, Jelena Branković (Mara), kćer srpskog despota Lazara Brankovića, kao miraz, donijela je relikvije sv. Luke Evđelista, koje je 1453. godine za iznos od 30.000 dukata despot Đurađ Branković otkupio od osmanskog sultana. Relikvije su položene u toranj i zato je toranj posvećen sv. Luki. U studenom 1461. godine u ovoj je crkvi, po papinskim izaslanicima krunisan posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević. Jajce konačno pada pod osmansku vlast 1527. Turci crkvu sv. Marije pretvaraju u Fethiju (osvojena), odnosno Sultan Sulejmanovu džamiju 1528. Džamija je više puta gorjela, a od požara 1832. ostaju samo zidovi i od tada nije korištena. Dolaskom Austrije crkva i toranj proglašeni su spomenikom i stavljen pod nadležnost Zemaljskog muzeja. Uspostavom zemljische knjige (gruntovnice) 1898. ovo upisuje kao dobro Ujedinjenih vakufa da bi se dodvorila nekršćanskim podanicima. Prostorni plan BiH, u sklopu separata Prostornog plana Prirodne i kulturno-historijske vrijednosti (Sarajevo, kolovoza 1980. godine) svrstao je Crkvu u prvu kategoriju objekata od nacionalnog značaja. Sada Islamska zajednica i Katolička crkva vode spor oko ovog spomenika. Najbitnije je da spomenik propada, jer nitko o njemu ne vodi računa.

Nakon razgledanja povjesnog dijela grada odlazimo u Franjevački samostan sv. Luke i crkvu Uznesenja Blažene Djelvice Marije. Tamo nas dočeka fra Vinko Marković. U Muzeju

nas je upoznao s izloženim eksponatima i naglasio da ima još dosta što bi se moglo izložiti ali nema prostora. U njemu se nalaze eksponati, od prapovijesti do danas: mač tipa Mošunj iz IX. stoljeća prije Krista, a brojni su i eksponati iz vremena rimskih careva ali i bosanskih kraljeva, s posebnim osvrtom na posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševića čiji su posmrtni ostatci ovdje. U muzeju je arheološka, etnološka i sakralna zbirka. Fra Vinko nam je govorio o povijesti Jajca i franjevaca naglašavajući teškoće u Domovinskom ratu i nakon rata. Uz sve probleme sada su mnogi krenuli na zapad u nadi za bolji život.

Gradnja crkve 1866. godine, a završena desetak godina kasnije. Obnovljena je 1973. godine, ali je srušena u Domovinskom ratu 1992., a nesrpsko stanovništvo je protjerano. Blagoslovom kamena temeljca i gradilišta 2001. godine, počela je gradnja današnje crkve po projektu Zvonimira Krznarića iz Zagreba.

Kratki predah uz kavu u gradu i odlazak u Travnik. Tamo nas je dočekao vlč. Josip Lebo, žušnik u Župi sv. Ivana Krstitelja Travnik. Nakon dobrodošlice upoznao nas je sa crkvom i župom. Sam je nekada bio župnik u Župi Presvetog Trojstva u Sarajevu, pa je bilo dirljivih susreta s bivšim župljanima. Župa Travnik spominje se još 1623. godine, a

obnovljena je 1879. godine. Izgradnja crkve počela je 1881. godine, a dovršena je 1887. Posvetio ju je vrhbosanski nadbiskup Josip Stadler 15. srpnja 1888. godine na čast sv. Ivana Krstitelja.

Crkva sv. Marije i Toranj sv. Luke

Upravo je u ovoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Travniku 9. studenog 1892. kršten bosanskohercegovački nobelovac, književnik Ivo Andrić, a njegova bista danas se nalazi u dvorištu ispred župne crkve.

Nedaleko župne crkve i kuće je Katolički školski centar "Petar Barbarić" u Travniku. Tamo nas je ljubazno primio v.lč. Jakov Kajinić, duhovnik. Upoznao nas s radom Centra

i Učeničkog doma za mlađe i djevojke. Posebice nam je govorio o sluzi Božjem Petru Barbariću, čije ime nosi ovaj školski centar, jer je Petar Barbarić bio učenik Nadbiskupijske gimnazije.

Petar Barbarić je rođen u Klobuku (Ljubuški) 19.5.1874. u pobožnoj obitelji s devetero djece. Umro u Travniku 15.4.1897. Djetinjstvo je proveo u Klobuku uz ovce, čitajući knjige. Bio je poslušan, pobožan i izvrstan učenik. Za dvije godine završio je četiri razreda pučke škole. Neko vrijeme je radio kao trgovачki pomoćnik u Vitini. Primljen je u Travničko sjemenište želeći postati svećenik. Svoje profesore oduševljavao mudrošću i svetošću te inicijativama oko jačanja pobožnosti Srcu Isusovu, molitvi krunice, obraćenju grešnika kao i promicanjem katoličkog tiska. Njegov san da postane svećenik zatamnila je teška bolest, tada gotovo neizlječiva tuberkuloza. Godinu dana patnje proveo je u bolesničkoj postelji. Tri dana prije smrti uspio je položiti isusovačke

preneseno je u sjemenišnu crkvu 1935., a 1938 pokrenut je postupak za proglašenje blaženim. Poslije 1945. komunističkim vlastima se nije svidjelo što su mnogi dolazili štovati Petra, pa su njegovo tijelo skrili, zapravo zazidali u podrumu sjemenišne zgrade, s narodu su rekli da je tijelo bačeno. Tako je nestankom tijela zastala beatifikacija. Nadamo se i molimo da bude proglašen blaženim.

Oltar u crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Travniku

Dana 5. srpnja 1881. papa Leon XIII je bulom „Ex hac augusta“ uspostavio Vrhbosansku crkvenu pokrajinu. U istoj je buli odredio otvoriti metropolijsko Bogoslovno sjemenište gdje će se odgajati i obrazovati dijecezanski svećenici. Uspostavu su priječile mnoge nevolje i financijski problemi. Gimnazija i sjemenište otvoreni su 9. siječnja 1882. godine. Nadbiskupska gimnazija u Travniku je okupljala i vanjske učenike u kojoj su odgoj i obrazovanje stekli mnogi akademici, znanstvenici i javne ličnosti. U istoj zgradi od 1999. djeluje Katolički školski centar "Petar Barbarić", nakon višegodišnje borbe za vraćanje imovine Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Volim putovati, a kažu da je svijet knjiga. Tko ne putuje uvijek čita istu stranicu. Posjetite ova predivna mjesta.

Crkva Uznesenja BDM i samostan u Jajcu

zavjete. O njemu se odmah govorilo ka o budućem sveću, jer je za života iz njega zračila dobrota i pobožnost. Pokopan je na groblju Bojna u Travniku. Narod je dolazio i molio na grobu.

Njegovo neraspadnuto tijelo

Počivalište kralja Stjepana Tomovića

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Mali Ivica se spremio da izade u grad,
pa pita staroga:

- Tata, imaš li para?

Stari mu odgovori:

- Ja imam, ne sekiraj se ti za mene.

'Zdravo prijatelju stari! Imaš li jednu cigaretu?'

- 'Ne, odvikao sam se!'

- 'Od pušenja?'

- 'Ne, od davanja!'

Kaže Perica:

Mama, mama, dobio sam dva.

Iz kog predmeta?

Iz povijesti i matematike.

Ivo i Jure razgledali Koloseum u Rimu.

– Ovo je fantastično – kaže Jure.

A Ivo će:

– A zamisli, pajdo, kako će tek to izgledati kada ga završe?!?

ČIPS OD KELJA

Čips od kelja ili engleski: kale chips vrlo je popularna zdrava grickalica. Riječ je o ukusnom međuobroku koji je jednako hrskav kao čips od krumpira, ali ima znatno manje kalorija.

Lako ga možete napraviti i u vlastitom domu od samo četiri sastojka: kelja, ulja, soli i octa.

Kao što ime govori, priprema se od kelja – no da biste u potpunosti uživali morate upotrijebiti pravu vrstu. Čips napravite od lisnatog kelja, odnosno povrća s latinskim nazivom Brassica oleracea var. acephala f. sabellica.

Sastojci za čips od kelja:

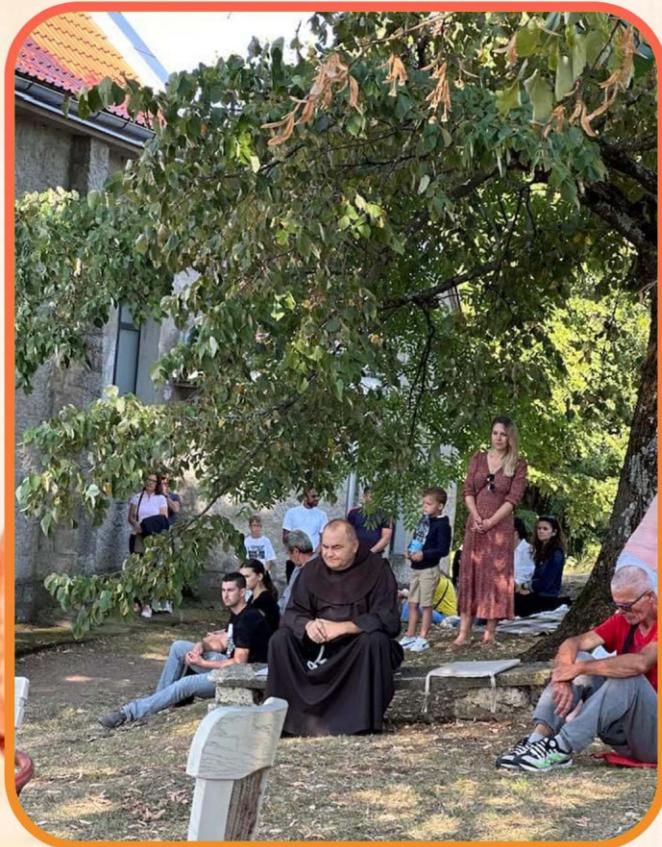
- 200 g lisnatog kelja

- 1 žlica maslinova ulja

- ½ čajne žličice octa
- prstohvat soli

Priprema čipsa od kelja:

Zagrijte pećnicu na 150 °C. Odstranite tvrdu peteljku od lista. Listove natrgajte na manje komade i stavite u veliku zdjelu. Začinite s uljem, octom i soli. Dobro sve promiješajte. Na lim za pečenje položite papir za pečenje, a preko njega poslažite začinjeni lisnati kelj u jednom sloju. Tako pripremljeni lisnati kelj stavite u prethodno zagrijanu pećnicu na 10 do 15 minuta, dok povrće ne postane hrskavo. Kelj bi trebao dobiti lagana smeđu boju na rubovima. Pripazite da vam ne izgori jer tada će biti nejestiv. Ohladite čips prije posluživanja.

Nema raja bez rodnoga kraja!